

MARCROIX HET LEGENDARISCHE MILITARY PAARD

In zijn boek „Over paarden en paardrijden” boek 4, schrijft de bekende auteur op hippisch gebied W. Slob het navolgende:

Er was een tijd, dat iedere paardenliefhebber, iedere ruitersportbeoefenaar en zelfs tienduizenden niet-paardenmensen wisten welk paard „Marcroix” was.

Met Marcroix wist de Nederlandse huzaren-officier Pahud de Mortanges twee keer achtereen de gouden medaille in de zwaarste ruitersportwedstrijd der Olympische Spelen te winnen. Tot dusver heeft niemand hem dit nagedaan en het ziet er ook niet naar uit, dat dit spoedig het geval zal zijn, wanneer men in aanmerking neemt, dat de wijze van voorbereiden en de training een andere is dan vroeger in de meeste gevallen.

Klimke schrijft over Marcroix: „Het boven alle andere paarden uitblinkende paard der twintiger jaren was de Olympiade-winnaar van 1928 en 1932 onder de Nederlander Pahud de Mortanges, een kloek paard, lichtbruine halfbloedruin, in 1928 negen jaar oud. Het was het bijna volmaakte type van een elegant rijpaard met duidelijke droge lijnen, een paard op welks exterieur nauwelijks iets aan te merken was. Naar de hedendaagse opvattingen zou het ook goed genoeg geweest zijn om in Helsinki of Stockholm tot de winnende paarden te kunnen behoren. In zijn bloedopbouw bezat Marcroix 87,5% Engels Volbloed. Zijn vader was de Volbloed Marsan, destijds een beroemd renpaard. Zijn moeder Coquette stamde eveneens van een Volbloedhengst uit een halfbloedmerrie. Marcroix ging „met absolute precisie” in de dressuur, was snel in het terrein en een zekere springer . . .”, aldus Klimke in zijn boek „Military”.

Marcroix werd geboren in Frankrijk op 1 mei 1919. De vader — Marsan — stond ter dekking in het staatshengstendepot Cluny. Marcroix was — wat men noemt — een Anglo-Normand en kreeg volgens het geboortebewijs de naam Tenor. Hij stond als veulen te boek als een heel lichte bruine (werd zelfs „isabel” genoemd op het stamboekpapier) met vier witte voeten (niet helemaal juist, zoals de foto op blz. 3 aantoonst).

Het was onze beroemde springruiter-met-eigen-stijl Labouchère, die het paard kocht en later weer aan Pahud verkocht, waar het de naam „Marcroix” kreeg. *) Marcroix was niet al te groot, maar in de twintiger jaren toch wel een groot paard geworden. Het had inmiddels een soort wildkleurig haarkleed gekregen. Sommigen zouden het misschien een vale of ree-kleur hebben genoemd en daarbij paste inderdaad de aalstreep. Merkwaardig overigens, want het is bekend, dat paarden met een aalstreep sterke paarden zijn. Of dit zo is of niet, Marcroix heeft getoond een zeer sterk paard te zijn. Hij had sterke benen en vooral van terzijde gezien had hij brede pijpen en sterke gewrichten. De rug was kort en volgens iemand die hem heeft gereden nogal stijf en de mond van het paard was iets stug. Mogelijk doordat het een bijzonder taai en bijna niet te vermoeien paard was.

Marcroix had nu niet een uitgesproken vriendelijk karakter: wat stug en nors, zij het volkomen eerlijk en betrouwbaar.

Mogelijk, dat het karakter van Marcroix een reden geweest is voor de ritmeester Labouchère hem van de hand te doen. Labouchère was de zachtheid en vriende-

Generaal C. F. Pahud de Mortanges op Marcroix

lijkheid zelve. Misschien strookten hun karakters niet, wat hijzelf eens moet hebben opgemerkt.

Marcroix' nieuwe baas was een bijzonder handige ruiter en kon beter met hem overweg. Marcroix was een heel rustig paard en meer onvervaard dan moedig. Als men over zijn gangen iets zou moeten zeggen dan zou men ze wellicht wat ruimer gehad hebben willen. Hij strekte moeilijk de draf uit.

Op stal was het een rustig dier, maar wel nurks, ofschoon nooit agressief. Ook bij het poetsen was hij rustig hoewel hij bij het roskammen op bepaalde plaatsen wel eens de oren in de nek kon leggen en bijterig kon doen. Maar het bleef bij dreigen en er werd nooit gebeten of geslagen.

Zowel in springconcoursen als in jachtritten ging hij erg rustig maar toch zonodig heel snel.

Om hem aan te vuren kon men hem beter op een ietwat boze althans niet-vriendelijke toon toeroepen „Mar” dan hem met de benen trachten aan te drijven. Hij werd dan ook bijna altijd met een zweepje gereden.

Marcroix was echt niet alleen maar geschikt voor wedstrijden. Hij deed ook dienst als officierspaard bij de troep en ging zo ook mee op manoeuvre.

Marcroix was op zijn manier of eigenwijze wijze gehecht aan zijn oppasser G. Feddema, die hem uitnemend heeft verzorgd tijdens de Olympische Spelen van 1928 en 1932. Feddema was huzaar 1e klasse en verliet na 1932 de dienst. In 1936 is hij nog eenmaal als huzaar opgeroepen om zijn goede zorgen te besteden aan het nieuwe wedstrijdpaard van luitenant Pahud „Mädel wie Du”, waarmee hij in Berlijn zou uitkomen. Ook nu weer in de samengestelde wedstrijd. De vijver, waarin zovelen de wedstrijd voortijdig moesten beëindigen, werd ook deze combinatie noodlottig. Drie keer weigeren had uitsluiting tot gevolg.

Overigens een geweldige prestatie van onze ruiterofficier, die vanaf omstreeks 1922 tot en met 1936 voortdurend een paard in training heeft gehad voor de Olympische Spelen. In 1924 nam hij met Johny Walker deel aan de samengestelde wedstrijd te Parijs en werd vierde (de ploeg werd eerste). Marcroix was ook weer — nu als reserve-paard — in training genomen voor Berlijn 1936!

In de bezettingstijd heeft Marcroix onderdak genoten bij Jhr. H. van Baerdts van Sminia, reserve-officier der huzaren, op het landgoed „De Klinze” te Oudkerk in Friesland, ongeveer 15 km vanaf Leeuwarden.

Tezamen met „Silverster” had een stalhouder hem uit Amersfoort per trein naar Leeuwarden vervoerd, vanwaar de paarden over de weg op de nieuwe plaats van bestemming aankwamen. Dat was in 1941.

Het beroemde wedstrijdpaard heeft in die jaren allerlei „gewoon” werk moeten doen en werd daartoe vooral dikwijls ingespannen, ook voor de Friese krommedissel-wagen. Marcroix moest, volgens Jhr. van Sminia, wanneer hij aangespannen liep, altijd meer als rijpaard dan als tuigpaard gereden worden. Voor de meer ingewijden zal het wel duidelijk zijn, wat hiermee bedoeld wordt.

Het lopen in de zgn. losse strengen is voor een paard, dat dit niet gewend is, een vreemde zaak, omdat het voertuig gemakkelijk „door kan schieten” en op de hakken van het paard terecht komt. Meestal heeft dat dan hol- of slaanpartijtjes tot gevolg. Niet aldus bij de wereldwijze Marcroix, die al gauw begreep, dat er niets kon gebeuren wanneer hij er maar voor zorgde dat de strengen strak bleven!

Zolang de wagen rolde bleef Marcroix dus ook lopen.

Samen met Silverster ging Marcroix in het span o.m. om turf te halen uit Beets, dat tussen Beetsterzwaag en Akkrum ligt. Heen en weer naar Oudkerk was dat zo’n 70 km en al had turf dan niet zo’n groot soortelijk gewicht, voor sportpaarden was het toch wel ongewoon werk.

Marcroix verdiende zijn haver vooral door voor het rijtuig gespannen de familie van Oudkerk naar het landgoed „Vogelsanghstate” te Veenklooster te vervoeren. Een aardige bijzonderheid is, dat Willem Struiksmä, de arbeider op „De Klinze”, die de zorg had voor Marcroix, zijn naam moeilijk kon uitspreken, er verder ook geen moeite voor deed en hem daarom maar de goede Friese naam „Murk” gaf. Na de oorlog is Marcroix op „De Klinze” gebleven. In 1947 was hij oud en bleek het nodig hem te laten afmaken. Hij had een welbesteed leven achter de rug. Een wereldberoemd paard was niet meer.

**) De naam „Marcroix” zou afgeleid zijn van Marquis de Croix, de fokker, die hem aan Labouchère had verkocht in 1925.*